

Redaktora vārdi

Gribētos lidot!

Gadu mija, janvāra sākums ir vēlējumu laiks. Pirmoreiz jaunajā gadā satiekot paziņu, draugu, darbabiedru, vēlam viņiem veselību un izdošanos.

Ko novēlēt sev pašiem, **pašu valdībai** — pašvaldībai? To pašu, ko ikvienam Latvijai iedzīvotājam.

Mēs neviens neesam nedz eņģelis, nedz putns, bet katram no mums vajadzētu divus spārnus. Ai, kā derētu! Pirmo — prātu jeb gudrību. Otro — ideālistu jeb tieksmi ievērot cildenus centienus. Ja viena no šiem spārnem nav, mēs kuļamies pa zemi. Bez gudrības nekādi neiztikt. Bet, ja tā savienota ar pašlabuma alkām, tas ļauj uz šiem «spārnēm» kādu laiku pacelties atsevišķiem izmanīgiem cilvēkiem, nevis sabiedrībai kopumā.

2013. gads, kas vasaras sākumā ikvienam liks ieņemt savu nostāju pašvaldības vēlēšanās, var kļūt par pagrieziena punktu. Viss atkal būs pašu rokās, t.i., prātos un sirdīs. Divos spārnus. Jo ne Maskavas, ne Briseles ieliekteņi, ne marsieši neievēlēs tautas priekšstāvjus mūsu novadā.

Kāpēc mēs nevarētu lidot?!

Alnis Auziņš

Gada notikumu virtene

Pāršķirstot pašu avīzi, lūkojām saukt atmiņā aizvadītajā gadā notikušo. Izrādās, gads bijis gana bagāts, ražens un kopumā izdevies. Protams, šis uzskaitījums ir visai nepilnīgs, jo nepilnīgs ir cilvēks, un katrs jau domās veido savu ranga tabulu.

12. I Dundagas centrā — plūdi! Ļaudis ne- cieš, toties tiltiņi, slūžas un malka gan.

3. II pēc ilgām pārrunām un gaidīšanas Kolkā, *Pastnieku* mājā, sāk darboties Hipotēku un Zemes bankas bankomāts. Šāds pakalpojums kolciniekiem un ciema viesiem līdz tam nekad nav bijis pieejams.

18. II Kolkā kā vienā no pirmajām vietām Latvijā pavisam drīz pēc pirmizrādes Rīgā rāda filmu *Kolka Cool*, klātesot filmas veidotājiem.

10. III Kolkā un 17. III Dundagā novada dziedošo talantu koncertā *Viss nāk un aiziet tātumā...* dalībnieki izpilda dziesmas no teātra un kino izrādēm.

10. IV Aleksandra Pelēča literāro prēmiju saņem Baiba Šuvcāne par grāmatu *Senais lībiešu ciems Kolka*.

21. IV aprīļa koru skatē Talsos I pakāpes diplomu iegūst Kolkas pagasta jauktais koris, III pakāpes diplomu — Dundagas koris.

28. IV Kolkas pensionāru padomei un pensionāru ansamblim *Sarma* 15 gadu jubileja.

4. V par olimpiskā centra *Ventspils* atklātā čempionāta uzvarētājiem kļūst hokeja klubs *Dundaga*.

12. V Kolkas jauktais koris svin 15 gadu jubileju.

19. V turpat 50 cilvēku piedalās Kubalu skolas-muzeja rīkotajā Muzeju nakts pasākumā 39 verstis līdz *Dižjūrai*.

2. VI un 3. VI jau trešo gadu norisinās Slīteres ceļotāju diena ar plašu programmu un daudzpusīgiem piedāvājumiem, ietverot arī Dundagas Pils dienu. Kolkā *Ūšu* saimnieces Dženetas Marinskas tūrisma «produkta» *No Rēveles ķilavām līdz Rīgas zeltam* pirmizrāde.

30. VI un 1. VII Dundagas parka estrādi piedimdina *Mažās Eiropiādes* dalībnieki.

7. VI aizgājušās vasaras notikumu notikums — Latvijas Valsts prezidenta Andra Bērziņa un Igaunijas Republi-

kas prezidenta Tomasa Hendrika Ilvesa vizīte Kolkā, Mazirbē un Slīterē.

14. VI tiek pabeigti Kolkas ciema peldvietas labiekārtošanas darbi. Tagad peldvieta pie tautas nama atbilst visiem Latvijas likumiem.

22. VI par *Gada produktu* 2012 kļūst pien- saimnieku lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības (PLPKS) *Dundaga* skābais krējums.

13. VII jūrā pie Kolkasraga dažiem palai- mējas novērot Latvijā retu dabas parādību — viesuļa paceltu ūdensstabu. Aculiecinieki stāsta, ka skats esot bijis iespaidīgs!

14. VII jau trešo gadu vasaras lielākais kultūras un izklaides pasākums Kolkā — Jūras svētki Kolkas ragā — ar daudzu dāsnu Kolkas draugu atbalstu.

15. VII Lībiešu tautas namā Mazirbē Līvu savienības kopsapulcē par savienības vadītā-

ju ievēl Ievu Ernštreiti.

28. VII gadskārtējie Lībiešu svētki Mazir- bē notiek nedēļu ātrāk nekā parasti. Dāvja Stalta un Jāņa Purviņa folkoperas *Zalkša līga* va pirmizrāde.

25. VIII Kolkas rakstnieces un vēstures pētnieces Baibas Šuvcānes apkopotās grāma- tas *Lībiešu krasta stāsti* atvēršana. Šajā pašā dienā — Senās uguns nakts pasākums Kolkas jūrmalā, visapkārt Baltijas jūrai iededzot ugunskurus, lai parādītu piejūras tautu vie- notību un atgādinātu par mūsu vēsturi un kultūras mantojumu. Stafetes skrējiens no Dundagas līdz Kolkai.

Septembra sākumā atjaunota Dundagas pils terase.

7. IX un 8. IX Eiropas kultūras mantojuma dienas Kolkā, Mazirbē un Slīterē. Tēma — *Steķi Dundagas novadā — pietāte laivām un atmiņām*.

20. IX starptautiskajā pārtikas produktu izstādē *WorldFood* Maskavā zelta medaļu sa- ņem Kolkā ražotie šprotu konservi metāla kārbās ar caurspīdīgu polimēra vāciņu. Šis konservu iepakojums, ko šogad ražošanā veiksmīgi ir ieviesusi SIA *Līcis* 93 ražotne Kol- kā, ir pasaulē inovatīvs, un pagaidām Kolkas

šprotēm šeit nav konkurentu.

22. IX pēc ilgāka laika iedzīvotāju sapulce Kolkā. Piedalās novada domes priekšsēdētā- ja, deputāti, darbinieki. Klātesošie aplūko ciemam svarīgus un «sasāpējušus» jautāju- mus.

22. IX Dundagas vidusskola un Kolkas pa- matskola kā vienīgās no visa bijušā Talsu ra- jona piedalās Olimpiskajā dienā.

10. X no šīs dienas informāciju par Kolku pasaules tīmeklī rodama adresē www.kolka.lv. Līdz šim domēna vārds bija privātīpašumā.

21. X par trīskāršu *Sējēja* laureātu kļūst PLKPS *Dundaga*.

17. XI pirmās jūras makšķerēšanas sacen- sības Kolkā, ko rīko biedrība *Kolkas makšķer- nieku klubs*. Rīkotāji sola pasākumu pārvērst par valsts mēroga tradīciju.

18. XI valsts svētku pasākumā novada do- mes galveno apbalvojumu *Par mūža ieguldīju- mu* saņem Ināra Čaunāne.

30. XI Kurzemes tūrisma asociācijas augstāko gada tūrisma apbalvojumu nozarē *Ražots Kurzēm* 12 pretendentu vidū iegūst Dina Derkevica SIA *Vilnas fabrika*.

6. XII domes ārkārtas sēdē no amata atceļ līdzšinējo domes vadītāju Guntu Abaju.

11. XII Kolkas ciemā jauna tradīcija — cie- ma egles iedegšana. Piedalās rūķi, zaķi un kolcenieki.

Notikumus atcerējās un apkopoja Alnis Auziņš un Aldis Pinkens

• Līdztekus cilvēkiem novada iemītnieki ir mūsu mazie brāļi, arī šis āpsis, kam nav jāraizējas par pases maiņu un jāpiedalās vēlēšanās. Lai visiem labs jaunais gads!

Viļņa Skujas foto

Runas vīriem ir spēks rokās

Domes sēdē 20. decembrī

Uzdeva Dundagas novada pašvaldības privatizācijas, atsavināšanas un iznomāšanas komisijai novērtēt īpašuma *Jūras Pērles* Kolkā tehnisko stāvokli, lai varētu piesaistīt investorus. Objektu līdzšinējā režīmā apsargāt līdz 28.02.2013. Nekustamo īpašumu un projektu ieviešanas nodaļai jāizstrādā īpašuma pagaidu apsaimniekošanas modelis.

Piešķīra Ls 5804,64 līdzfinansējumu biedrībai *Kolkas radošā grupa* projekta *Kolkas pamatskolas sporta stadiona rekonstrukcija* īstenošanai.

Nolēma Dundagas novada pašvaldības Valsts kases Ls 151 000 aizdevumu, kas paredzēts Eiropas Savienības Kohēzijas fonda projektam *Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Dundagā*, ieguldīt SIA *Ziemeļkurzeme* pamatkapitāla palielināšanā.

Atbalstīja ieceri uzņemt Maskavas latviešu biedrības kori *Tālava*, nodrošināt tā uzturēšanos un aktivitātes Kolkā bez maksas, paredzot budžetā Ls 450 viesu ēdināšanai.

Apstiprināja maksas pakalpojumu cenrādi Nr. 1 *Par maksas pakalpojumiem kultūras pasākumos*.

Pasākums	Cena Ls ar PVN
Pasākums (koncerts, izrāde) ar pašvaldības amatiermākslas kolektīvu un novada iedzīvotāju piedalīšanos	0,50–2,00
Diskotēka	1,00–2,00
Balle	2,00–3,00
Koncerts un balle	3,00
Viesmākslinieku koncerti, izrādes	0,50–5,00

Bez maksas būs: gadskārtu ieražu svētki (Ziemassvētku ieskaņas pasākumi, Lieldienas, Jāņi, Jāņu nakts balle, Miķeļdiena), valsts svētki, piemiņas dienas — 16. un 25. III, Ģimenes diena, Senās uguns nakts pasākums un balle, velomaratons *Krišjāņa Barona taka*, Leģendu nakts programma, izstādes. Pasākumu dalībniekiem noteica 100% atlaides ballei vai diskotēkai, pensionāriem — 100% atlaides Senioru dienas pasākumā, pirmsskolas vecuma bērniem līdz 6 gadiem (ieskaitot) — visos pasākumos, izņemot citu juridisku personu sniegtos maksas pakalpojuma pasākumos.

Noraidīja reliģiskās organizācijas *Kolkas Jūras zvaigznes dievmātes Romas katoļu draudze* lūgumu piešķirt finansējumu baznīcas uzturēšanai.

Par Latvijas – Lietuvas pārrobežu projekta

Mana sociālā atbildība koordinatori apstiprināja SIA *Dundagas veselības centrs* sociālo aprūpētāju Dainu Freibergu un par grāmatvedi — SIA *Dundagas veselības centrs* grāmatvedi Agitu Vagenmeisteri.

Apstiprināja Dundagas novada pašvaldības 20.12.2012. saistošos noteikumus Nr. 25 *Par koku ciršanu ārpus meža*.

Atļāva izstrādāt zemes ierīcības projektus nekustamajos īpašumos *Lielozoli* un *Kurči*, sadalot tos divās daļās.

Nolēma publisko apspriešanu par nekustamā īpašuma *Zēņu dīķis* (kadastra Nr. 88620070256) daļas nomu rīkot no 10. I līdz 31. I un publiskajai apspriešanai nododamo jautājumu formulēt šādi: «Vai jūs atbalstāt ieceri nodot ilgtermiņa nomā Dundagas novada pašvaldības nekustamā īpašumā *Zēņu dīķis* daļu biedrībai vai nodibinājumam, kura darbība sniedz nozīmīgu labumu sabiedrībai vai kādai tās daļai, ja tā vērsta uz sporta atbalstīšanu?».

Atstāja negrozītu Dundagas novada pašvaldības policijas inspektora 19.10.2012. lēmumu Nr. 3-23.1/12/526.

Nolēma slēgt sadarbības līgumus: ar Kurzemes tūrisma asociāciju par sadarbību tūrisma attīstības veicināšanā un tūrisma mārketingā Dundagas novadā 2013. gadā, paredzot Ls 620,70 finansējumu; ar Talsu novada pašvaldību par sadarbību kultūras jautājumos 2013. gadā, paredzot Ls 478,18 finansējumu; ar Rojas novada pašvaldību un Talsu novada pašvaldību par Ziemeļkurzemes kamerorķestra darbības nodrošināšanu.

Nolēma slēgt pakalpojuma līgumu ar Talsu novada domi par Talsu Galvenās bibliotēkas kā reģiona galvenās bibliotēkas funkciju nodrošinātāju Dundagas novadā 2013. gadā.

Nolēma 2013. gadā turpināt sadarbību ar Talsu novada Izglītības pārvaldi funkciju īstenošanai izglītības jomā. Turpināt sarunas par līguma summu, iekļaujot budžeta plānā provizorisko summu, kas līdzvērtīga 2012. gada budžetā paredzētajai summai — aptuveni Ls 5000.

Nolēma precizēt darba uzdevumus Dundagas novada pašvaldības Ilgtermiņa attīstības stratēģijas 2014.–2030. gadam un Attīstības programmas 2014.–2020. gadam izstrādei; saskaņot novada pašvaldības un Kurze-

dēļ.

Asistenta pakalpojums paredzēts galvenokārt cilvēkiem ar pārvietošanās traucējumiem, ļoti smagiem rēdes vai smagiem garīga rakstura traucējumiem, kā arī kopjamiem bērniem no 5 līdz 18 gadiem, kam vajadzīgs atbalsts, pārvietojoties ārpus mājokļa, lai nokļūtu vietā, kur viņi mācās, strādā vai saņem pakalpojumus.

Lēmumu piešķirt vai atteikt asistenta pakalpojumu pieņems pašvaldības sociālais dienests viena mēneša laikā no iesnieguma saņemšanas. Tā speciālisti noteiks asistenta pakalpojuma apjomu katram cilvēkam individuāli, ņemot vērā izglītības apgūšanu, algotu darbu, ārstniecības pakalpojumu saņemšanas nepieciešamību un aktīvu darbu nevalstiskajās organizācijās.

Pakalpojumu līdz 40 stundām nedēļā apmaksās no valsts budžeta. Pašvaldības sociālais dienests slēgs līgumu ar pakalpojuma saņēmēju un asistentu, līgumā nosakot asistenta pakalpojuma apjomu, tā ilgumu un kārtību, atbildību pakalpojuma sniedzējam, invalīdam un pašvaldībai, norēķinu kārtību un citus ar asistenta pakalpojumu saistītus būtiskus jautājumus.

Par asistenta varēs būt ikviens cilvēks, kam ir atbilstoša izglītība, darba vai personiskā pieredze, aprūpējot cilvēku ar invaliditāti.

mes plānošanas reģiona ilgtermiņa attīstības stratēģiju un Attīstības programmu izstrādes laika grafikus.

Atcēla novada domes lēmumu Nr. 164 28.04.2010. *Par Kolkas ciema ūdenssaimniecības TEP izstrādes gaitu un piedalīšanos ERAF pasākumā 3.4.1.1 aktivitātē «Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 3000»*. Apstiprināja SIA *FinMan* izstrādāto un iesniegto tehniski ekonomisko pamatojumu *Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība Dundagas novada Kolkas pagasta apdzīvotā vietā Kolka*.

Apstiprināja investīciju projekta Ls 411 298,36 finansēšanas plānu. Kopējās attiecināmās izmaksas ir Ls 339 916,00, to skaitā: Dundagas novada domes ilgtermiņa kredītresursi (15%) — Ls 50 987,40, bet ERAF finansējums (85%) — Ls 288 928,60. Neattiecināmās izmaksas ir SIA *Kolkas ūdens* pašu līdzekļi (t.i., PVN 21%) — Ls 71 382,36.

Apstiprināja sagatavoto investīciju projekta pasākumu sarakstu. Noteica, ka tehniski ekonomiskā pamatojuma iesniedzējs *Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā* ir SIA *Kolkas ūdens*. Nolēma realizēt tehniski ekonomiskajā pamatojumā izstrādāto tarifu politiku, apstiprinot ūdensapgādes un kanalizācijas tarifus. Projektā pievienotās vērtības nodokļa izmaksas finansēs, izmantojot likuma *Par pievienotās vērtības nodokli* normu par priekšnodokļa atskaitīšanu. Nolēma organizēt investīciju projekta sagatavošanu un īstenošanu, nodrošināt projektam vajadzīgās informācijas sniegšanu un cilvēkresursus atbilstoši prasībām, kas izvirzītas ERAF finansējuma saņēmējam.

Nolēma iekļaut budžeta projektā Ls 300 pensionāru apvienības *Sarma* vajadzībām.

Apstiprināja Ls 255 057 investīciju plānu 2013. gadam.

Nolēma 2012. gadā izmaksāt pašvaldības domes priekšsēdētājam atvaļinājuma pabalstu līdzīgi kārtībai un apmēram, kādi noteikti Dundagas novada pašvaldības domes 24.05.2012. lēmumā Nr. 134 *Par atvaļinājuma pabalstiem amatpersonām (darbiniekiem) 2012. gadā*.

Piekrita, ka darba tiesiskās attiecības ar pašvaldības izpilddirektoru tiek izbeigtas — pašvaldības izpilddirektoru atbrīvo no amata — 04.01.2013. saskaņā ar darba devēja un darbinieka vienošanos.

Domes priekšsēdētāja amatam neizvirzīja nevienu kandidatūru. Jāturpina pārrunas, un jautājums jāskata nākamajā kārtējā domes sēdē janvārī.

Protokolu pārlūkoja Sandra Kokoreviča

Lai nodrošinātu asistenta pakalpojumu pašvaldībā, no valsts budžeta 2013. gadā plānots atvēlēt 1,87 miljonus latu, bet 2014. un nākamajos gados — 1,9 miljonus latu ik gadu, no tiem 10% paredzēti pašvaldībām ar pakalpojuma administrēšanu saistīto izdevumu segšanai.

Plašāks skaidrojums, kā pieteikties asistenta pakalpojumam pašvaldībā no 01.01.2013., pieejams Labklājības ministrijas (LM) interneta vietnē www.lm.gov.lv/news/id/4058.

Videofails par jaunajiem pakalpojumiem cilvēkiem ar invaliditāti pieejams LM Youtube kanālā www.youtube.com/watch?v=e1Bn1ltflq8.

Šogad GMI līmenis — Ls 35

No 01.01.2013. garantētais minimālais ienākumu līmenis (GMI) vienam cilvēkam būs 35 lati mēnesī.

Līdz 31.12.2012. piešķirto GMI pabalstu nepārrēķinās. To paredz 18. XII apstiprinātie Ministru kabineta (MK) *Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni*.

GMI pabalstu izmaksu nodrošināšanai 2013. gadā plānoti 15,45 miljoni latu, t.sk. 14,52 miljoni latu pašvaldībās un 937,3 tūkstoši latu Labklājības ministrijas (LM) līdzfinansējums par pašvaldību izlietotajiem līdzekļiem GMI pabalsta izmaksām līdz 31.12.2012.

No 01.01.2013. vairs nepiešķirs līdzfinan-

Administratīvajā komisijā

Novada domes Administratīvā komisija 11. XII sēdē Nr. 12 izskatīja 12 administratīvā pārkāpuma lietas.

No tām 1 lietu par pašvaldības saistošo noteikumu Nr. 11 *Par sabiedrisko kārtību* — par atrašanos sabiedriskā vietā ar atvērtu alkoholiskā dzēriena iepakojumu (XII daļas 44. p.) pārkāpšanu, persona administratīvi sodīta ar Ls 10 naudas sodu;

2 lietas par pašvaldības saistošo noteikumu Nr. 11 *Par sabiedrisko kārtību* — par sabiedriskas vietas piegružošanu ar sīkiem sadzīves atkritumiem, saulespuķu sēklu čaumalām (XII daļas 46. p.) pārkāpšanu, personas sodītas, izsakot tām brīdinājumu;

4 lietas par nepilngadīgas personas atrašanos alkoholisko dzērienu ietekmē (LAPK* 171.1 p. 1. d.), 1 persona sodīta, izsakot brīdinājumu, 2 personas sodītas ar Ls 10 naudas sodu;

1 lietu par nepilngadīgas personas atrašanos alkoholisko dzērienu ietekmē, kā arī pārkāpums izdarīts atkārtoti gada laikā no administratīvā soda uzlikšanas (LAPK 171.1 p. 2. d.), persona sodīta ar Ls 25 naudas sodu;

1 lietu par bērna aprūpes pienākumu nepildīšanu, ja tā rezultātā bērns vecumā līdz 16 gadiem atradies dzērumā (LAPK 173. p. 2. d.), persona sodīta, izsakot brīdinājumu;

2 lietas par alkoholisko dzērienu nodošanu nepilngadīgo rīcībā (LAPK 172. p. 3. d.), 1 persona administratīvi sodīta ar Ls 25 naudas sodu, 1 persona — ar Ls 35 naudas sodu;

1 apstrīdēto Dundagas novada pašvaldības policijas inspektora administratīvā pārkāpuma protokolu-paziņojumu par administratīvā naudas soda Ls 50 uzlikšanu par mehānisko transportlīdzekļu pārvietošanu, t. sk. stāvēšanas vai apstāšanās noteikumu pārkāpšanu Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā, pludmalē vai īpaši aizsargājamā dabas teritorijā (LAPK 57.3 p. 1. d.), komisija lēmumu atstāja spēkā un personas sūdzību noraidīja.

Dace Kurpniece,
Administratīvās komisijas sekretāre

* LAPK — Latvijas Administratīvo pārkāpuma kodekss.

Ziņas no Sociālā dienesta

Asistenta pakalpojumi invalīdiem

Jaunajā gadā cilvēkiem ar invaliditāti pašvaldībā nodrošinās asistenta pakalpojumus.

No 01.01.2013. cilvēki ar I un II invaliditātes grupu un bērni ar invaliditāti (izņemot personas ilgstošas sociālās aprūpes institūcijā, stacionārā ārstniecības iestādē vai ieslodzījuma vietā) varēs pašvaldībā saņemt asistenta pakalpojumu. Asistents palīdzēs pārvietoties ārpus mājokļa — uz skolu, darbu, pakalpojuma saņemšanas vietu.

Šo pakalpojumu līdz 40 stundām nedēļā varēs saņemt pieaugušie cilvēki ar I vai II invaliditātes grupu, pamatojoties uz Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas (VDEĀVK) atzinumu par asistenta nepieciešamību, un 5 līdz 18 gadus veci bērni ar invaliditāti, pamatojoties uz VDEĀVK atzinumu par īpašas kopšanas vajadzību smagu funkcionālo traucējumu dēļ.

Lai saņemtu asistenta pakalpojumu, cilvēkam ar invaliditāti vai viņa likumiskajam pārstāvim deklarētās dzīvesvietas pašvaldības sociālajā dienestā jāiesniedz lūgums piešķirt asistenta pakalpojumu. Pieaugušajiem jāuzrāda VDEĀVK atzinums par asistenta pakalpojuma vajadzību, bet bērniem — VDEĀVK atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību smagu funkcionālo traucējumu

Lauzīsim galvas dotajā virzienā!

Vecais gads. Un jaunais

Dažādas cilvēkus lūdzām atbildēt uz trim jautājumiem: kas pērn novadā šķitis iepriecinošs, kas — nelādzīgs un ko gribētos sagaidīt jaunajā gadā.

Mareks Griciks,

novada domes izpilddirektors (līdz 4. I)

Gads ir pagājis vienā elpas vilcienā, projekts un darbos. Ir vairākas labas lietas.

Kolkā uzstādīts bankomāts, kas bija ilgstoši nepiepildīta vēlēšanās. Bankas pārstāvjus izdevās pārliecināt par bankomāta rentabilitāti. Kolkas pārvaldnieks operatīvi organizēja bankomāta uzstādīšanu. Rādītāji ir pārsnieguši baņķieru cerības.

Uzlabojām *Mazās skolas* iekštelpu izskatu. Domāju, ka bērni un viņu vecāki tagad ir apmierināti ar skolas zāli.

Ir sākts darbs, izstrādājot Dundagas vēsturiskā centra labiekārtošanas projektu. Tas būs jāīsteno vairākus gadus, tomēr jau tagad esmu pārliecināts, ka ieguvums būs liels.

Nelabākais notikums? Neapšaubāmi — ilgstošās politiskās peripetijas. Pilnīgs politisks haoss, no kā izriet nesapratne par tālāko rīcību izpildstrukturā. Priekšsēdētāju maiņa sarežģī darba apstākļus, un drīzumā atkal gaidāmas pārmaiņas. Neredzu, ka līdz pašvaldību vēlēšanām kaut kas uzlabosies. Nav uzstādījumu, zudis mērķis. Tādēļ pašvaldības darbiniekiem ir jāiedzer izturības eliksīrs un jācer uz *gaišo nākotni*.

Atstājot izpilddirektora amatu, vēlos pateikties darbiniekiem, kas sevi pierādīja par profesionāļiem, ar kuriem man izdevās sadarboties un kas spēja savu morāli nostādīt augstāk par citu nēvā. Ceru, ka to nākotnē novērtēs un ka Dundagas novads vēl varēs lepoties par savējiem un par padarīto.

«... un cilvēkiem labs prāts!»

Edgars Millers,

Mazirbes lībiešu grupas vadītājs

Salīdzinājumā ar iepriekšējo laiku kaut varbūt nedaudz, tomēr sasparojusies kultūras un sporta dzīve, arī uzņēmējdarbība. Aizvien vairāk cilvēku nestaigā nokārtiem deguniem, bet ar dzirkstīti acīs.

Vissliktākais, un tas man uzdzen zosādu, ir vietējo politikāņu ķekšs, politiskās intrigas, aiz kurām stāv varaskāre.

Ļoti ceru, ka tauta beidzot nāks pie prāta pašvaldību vēlēšanās. Mums taču ir gana daudz izglītotu, domājošu cilvēku, lai ievēlētu godprātīgus deputātus, nevis atkal intrigantus un pašlabuma meklētājus!

Ēriks Bērzkalns, deputāts

Par pozitīvāko pērnā gada notikumu novadā uzskatu ūdenssaimniecības projekta otro kārtu. Projektu pilnībā gan plānots pabeigt līdz 2013. gada jūnijam, bet lielākā daļa darbu jau paveikti. Dundagas centrā plānots rekonstruēt 5775 m, izbūvēt no jauna 4065 m ūdensvada tīklus, kā arī rekonstruēt 2502 m kanalizācijas tīklu. Apjomīgie rakšanas darbi sagādāja neērtības — gan dubļainās ietves, gan bieži slēgtās neizbraucamās ielas, gan izrakts zālājs, gan nozāģēts iemīļots koks. Taču trašu sakārtošanā ieguldīti lieli līdzekļi, ievērojams ir Eiropas Kohēzijas fonda finan-

sējums un, pats galvenais, ieguvumu varēs izbaidīt liela daļa Dundagas iedzīvotāju. Pie pozitīviem notikumiem jāmin arī novada iedzīvotāju sasniegumi. Tie ir gan skolēnu sasniegumi mācību olimpiādēs, gan pašdarbnieku, gan sportistu panākumi dažāda līmeņa sacensībās, sevišķi jāuzteic vidusskolas jaunieši, kas *Lāses kausā* izcīnīja otro vietu valstī. Nozīmīgi ir arī mūsu uzņēmēju SIA *Līcis 93* un piensaimnieku sasniegumi, kuru saražotā produkcija nopietni atzīta dažāda mēroga izstādēs. Par pozitīviem notikumiem uzskatu jebkuru mūsu iedzīvotāju panākumu, kas liek izskanēt Dundagas vārdam!

Par slikto nerunāšu, nevēlos jaunajā gadā nest negativismu. Teikšu tikai, ka domes vadībai un līdz ar to arī domei kopumā pērns gads nav bijis veiksmīgs.

Novēlu radošu, veiksmīgu, veselīgu Jauno gadu. Tā kā šis ir arī pašvaldību vēlēšanu gads, tad lai iedzīvotājiem izdodas ievēlēt spēcīgu, ražīgi darboties spējīgu domi!

Gunārs Anševics, pensionārs Pitragā

Nekur daudz nebraucu un nepiedalos, vairāk dzīvoju Pitragā. Mēs te esam pieraduši dzīvot pieticīgi un iztikt ar mazumiņu. Kādreiz šeit bija zivju cehs, 1958. gadā dzīvoja aptuveni 140 cilvēku, 60. gadu sākumā ciemā bija ap 70 ragu lopu, gandrīz katrā saimniecībā pa kādam. Pašlaik ciemā dzīvo ap 30 cilvēku 11 mājās, vasarniekus neskaitot. Skaidrs, ka te veikala vairs nebūs, arī jaunu darba vietu ne. Bet ar dzīvi esmu apmierināts.

Cieminieku galvenā pulcēšanās vieta ir baptistu baznīca. Šeit tagad kalpo jauns sludinātājs Nauris Garudiņš, aktīvi iesaista jauniešus. Jauna draudze top Nevejā.

Prieks par katru darba vietu. Lai Kolkā saglabājas veikali un attīstās zivju cehs!

Agate Pipare, vidusskolas 12. b klases skolniece

Prātā palikusi decembra vidū veiktā labdarības akcija *Rūķi pār novadiem*, kas, pateicoties Dundagas vidusskolas skolēnu pašpalvaldei un iesaistītajiem skolēniem, izdevās lieliski. Tās laikā katrā klase gatavoja vienu dāvanīgu. Visas saliekot kopā, sanāca liela daudzveidība: konfektes, mantiņas, bērnu drēbītes, zeķes, cimdi, šalles. Tās mums ar Alisi Rozenbergu uzticēja nogādāt 10 trūcīgākajām Dundagas novada ģimenēm. Kopā ar mums bija arī skolas sociālā pedagoģe Vizma Lagzdiņa. Gandarījums, redzot mazo bērnu smaidus un dzirdot vecāku labos vārdus par paveikto, bija neaprakstāms.

Sarūgtinājumu radījusi to Dundagas vidusskolēnu attieksme, kas nevēlas paši iesaistīties ne pašpārvaldē, ne tās pasākumos un projektos. Viņi tikai stāv malā un kritizē aktīvākos darītājus un viņu paveikto.

Mana viskvēlākā vēlēšanās ir godam absolvēt vidusskolu, jo tikai tā es varēšu piepildīt savus tālāk izvirzītos mērķus: iestāties

Rīgas Stradiņa Universitātē un tur gan veiksmīgi studēt, gan iesaistīties studentu dzīves aktivitātēs, lai pilnveidotu sevi. To novēlu arī saviem klasesbiedriem.

Rasma Sakne, pensionāre Sīkragā

Piekrastē, Sīkragā un Mazirbē, Dabas aizsardzības pārvaldes virzītā projektā pamazām top stāvlaukumi pie jūras, kas veicinās kārtību un iedzīvotāju un viesu labsajūtu. Jādomā, ka Pitraga stāvlaukuma *norakto* projektu arī īsteno.

Ar tīru entuziasmu vien, Edgara un Veronikas Milleru rosināta, ir sasparojusies piekrastes sabiedrība. Ir saposts Līvu tautas nams un tā apkārtnē, tautas namā notiek pasākumi, iedzīvotājiem ir pieejamas kultūras norises, jo Kolka un Dundaga mazo ciemu iedzīvotājiem ir par tālu.

Diemžēl 2012. gads ir beidzies ar pamatīgu sakratīšanu vispirms jau domē, kur pozīcija mainās ar opozīciju un otrādi. Tam seko ierēdņu trīceklis katram par savu krēslu. Tad jau saprotams, ka skats nekā neaizsniedz līdz piekrastei. Tās problēmas kā bijušas, tā palikušas. Sākotnēji ierēdņi bailēs drebinājās no Aldona Zumberga tēvišķās un cietās rokas, bet tad pilnīgi apjuka no Guntas Abajas centieniem iedibināt demokrātiju — pašiem rosināt, domāt un darīt. Tagad... Gan jau apjauš, ka ir iešāvuši paši savā kājā, un tā nu tagad paklībos līdz jaunajām vēlēšanām — kā deputāti, tā ierēdņi.

Novadā ir ne tikai varas, bet arī ētikas krīze. Kā lai citādi nodēvē rūpīgi gatavoto G. Abajas izbalsošanu viņas atvaļinājuma laikā un Adventa laikā?

Mums piekrastē ir simtiem zemes īpašnieku, bet tikai varbūt katru desmito varētu saukt arī par saimnieku. Likumos ir pietiekams pamats, lai no zemes īpašniekiem prasītu arī īpašumus apsaimniekot. Taču īpašumi pat ciemu centros ir nepļauti, aizauguši ar krūmiem, caurteces grāvji un valki gadiem netīrīti. Pārpurvojas pašu un kaimiņu īpašumi, slikti visiem. Novadā ir visas iespējas nekoptos īpašumus apsekot un slinkos saukt pie atbildības! Uzlikt dubultu īpašuma nodokli, kas ievērojami papildinātu novada budžetu; piespiedu kārtā (ar tiesas lēmumu) noteikt apgrūtinājumu īpašumos caurteces ūdeņu novadīšanai; centralizēti iztīrīt caurteces grāvjus un zaudējumus piedzīt no zemes īpašnieka.

Novadā ir teju 50 km lieldags, bet peldvieta — tikai Kolkā. Infrastruktūra jāuztur pašvaldībai, bet svešā īpašumā līdzekļus ieguldīt nedrīkst. Pašvaldībai būtu jānoslēdz līgums par liedaga apsaimniekošanu ar attiecīgo ministriju, kam valsts vārdā īpašumā skaitās lieldags, un tālāk tiesiski jārisina liedaga īpašumtiesības vismaz zonās pretī ciemiem: Sīkragā, Mazirbē, Košragā, Pitragā, Saunagā, Vaidē un Ušos. Protams, budžetā jāparedz finansējums šo darbību nodrošināšanai.

Jau četrus gadus apstājies Kolkas sporta halles projekts. Ja pirmās kārtas pabeigšanai pēc aplēsēm vajadzētu Ls 70 000, tad, budžetu veidojot, būtu jāizskata šāda iespēja. Līdz šim arī nav piesaistīti līdzekļi ar projektu starpniecību. Vēlēšanu apvienības *Novadnieki* priekšvēlēšanu programmā bija solīts vidējā termiņā turpināt un pabeigt Kolkas sporta halles celtniecību. Kas ir vidējais termiņš?

Kad tas sākas un kad beidzas? Ierosinājums arī pārējiem deputātiem — izlasīt un skaidrot priekšvēlēšanu programmu izpildi, kur cilvēks, pamatiedzīvotājs un viņa intereses bija izvērsts uzmanības centrā.

Gaidis Bērziņš, 11. Saeimas deputāts

Dundagas novads samērā veiksmīgi pārvarējis krīzi, ja atcerēsimies, ka novadam sarakā ar a/s *Latvijas Krājbanka* bankrotu diezgan ievērojama naudas summa palika bankas kontos. Pašlaik Dundagas novads no šī stāvokļa ticis laukā un tas nav kavējis palielināties budžeta ieņēmumiem un to prognozēm.

Novada politiķiem vajadzētu būt daudz vienotākiem vietējo iedzīvotāju interešu pārstāvim un aizstāvim. Intereses arī lielā novadā var būt dažādas, bet tām visām jābūt vērstām uz attīstību. Jebkura politiska nestabilitāte, droši vien arī intrigas, neveicina attīstību. Tas ir sliktākais 2012. gadā.

Kopīgi vajadzētu pastrādāt, lai Dundagas uzņēmēji būtu vienotāki, lai kļūtu par vērā ņemamu sadarbības partneri domei. Tas mazinātu arī dažādas politiska rakstura problēmas un intrigas.

Dženeta Marinska, uzņēmēja

Gads iesākās *Kolka Cool* zīmē. Filma Kolkas tautas namā janvārī pulcēja pilnu zāli. Laba, mākslinieciski augstvērtīga. Mums, kolceniekiem, laba atpazīstamība: *Kolka Cool* ikviena latvieša mutē.

Tas, kas notiek mūsu novada vadībā, godu nedara. Cilvēki, kam ir uzticēts gādāt, lai novadā iedzīvotājiem būtu patīkamāk un labāk dzīvot, uzvedas kā smilšu kastē sakāpuši bērni, mainot vietām klucīšus... Ilgi vīkšķītais novada attīstības plāns sanācis tik bezspēcīgs, ka nav pie kristībām laižams.

Ļoti ceru, ka pašvaldību vēlēšanas dos ar gaišu prātu apveltītus tautas priekšstāvjus un tālredzīgu vīziju novada attīstībai ar labi izgaismotu ceļu un signālstabiņiem, lai nenovirzītos no pareizā kursa.

Asja Felta, deputāte

Labākais novadā manā izpratnē ir novada kultūrvēsturisko ēku uzturēšana un atjaunošana. Cienot un mīlot tautas vēsturi, turpināti remontdarbi Kubalu skolā-muzejā un Dundagas pilī. Paldies šo namu saimniekiem — Ivaram Abajam un Baibai Dūdai!

Paldies par krāšņajiem tērpiem, stalto stāju, vieglo soli, prieku un azartu dejotāju acīs Dacei Treinovskai un Dainai Miķelsonei! Prieks par mākslas skolas audzēkņu un viņu skolotāju sasniegumiem starptautiskās skatēs, par Dundagas volejbolistiem Pēteri Aukmani un Rolandu Ozoliņu — Latvijas čempioniem, Latvijas kausa ieguvējiem.

2012. gada sliktākais notikums — domes priekšsēdētāja *tukšais krēsls*, uz kuru pat nevirza kandidātus. Domāju, ka šī *dreifēšana tumšos ūdeņos* kavē novada attīstību un ir politiska bezatbildība.

2013. gadā novēlu novada iedzīvotājiem būt veseliem, būt katram savā vietā atbildīgiem, strādīgiem, izpalīdzīgiem, cienīt un mīlēt ne vien sevi, bet arī savus kaimiņus, darbabiedrus un vienkārši cilvēkus, atrast prieku un spēku ne vien darbam, bet arī saturīgai atpūtai.

Ja novadā būs krietni cilvēki, novadam būs arī nākotne.

Apkopoja Alnis Auziņš un Diāna Siliņa

Vai veidosies sadarbības tilts?

4. I pilī 11. Saeimas deputāts Gaidis Bērziņš aicināja uz tikšanos uzņēmējus.

Viņš rosināja veidot uzņēmēju konsultatīvo padomi, jo tā ir labs sadarbības tilts starp uzņēmējiem un pašvaldību. G. Bērziņš bija gatavs saukt uzņēmējus kopā arī citreiz, ja izveidotos uzņēmēju konsultatīvā padome, tajā arī līdzdarboties. Viņaprāt, ir jautājumi, ko uzreiz padome varētu izspriest, bet politiķi, saņemot uzņēmēju viedokli, justos drošāk par savu lēmumu pareizību un atbilstību novada interesēm. Tāpat G. Bērziņam bija dažādas idejas par uzņēmējdarbību novadā, piemēram, lielu potenciālu viņš saskata vēja generatoru uzstādīšanā, to tūristu piesaistīšanā, kas dodas uz Sāremā, jo šī sala mums ir tuvu. Viņš dalījās arī ar citos novados pamanīto labo pieredzi.

Ar G. Bērziņa aicinājumu sasaucās vēl vienu tikšanās dalībnieku — Valsts reģionālās attīstības aģentūras darbinieku — piedāvājums, piedaloties pilotprojekta *Home Market* Centrālāltijas jūras programmā, izveidot šeit uzņēmējdarbības tīklu, lai uzņēmēji labāk sadarbotos cits ar citu. Tāpat projektā izpētīs faktoros, kas Latvijā un konkrētajos projektā iesaistītajos novados veicina naudas apriti.

Pils zālē bija pulcējušies ap 50 uzņēmēju un interesentu. Jautājums par vajadzību pēc uzņēmēju konsultatīvās padomes tā arī palika neatbildēts, kaut gan bija uzņēmēji, kas redzēja tajā iespēju.

Diāna Siliņa

Sapņi piepildās

Pirms Ziemassvētkiem vidusskolas 9.–12. klašu tautas deju kolektīvs saņēma jaunus tautas tērpus, un tajos pirmo reizi uzstājās Ziemassvētku koncertā skolā.

Par šādu iespēju — dejojot savos un turklāt jaunus tautas tērpus — saņojām 4 gadus. Un tas ir noticis! Šī iespēja ir radusies, piedaloties Eiropas Savienības (ES) Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai projektā *Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā*. Tā ir veiksmē un reizē arī prieks par to, ka šajā projektā mūs atbalstīja un ka sa-
vas ieceres spēsīm īstēnot. Tas dos iespēju uzstāties savā skolā, novadā, piedalīties deju

skatēs, tautas deju festivālos un sadarboties ar citu ES valstu skolām.

Sakām paldies Eiropas Lauksaimniecības fondam, Lauku atbalsta dienesta Ziemeļkurzemes reģionālajai nodaļai, Dundagas novada domei un SIA *Anvi AM*!

Inese Freimute, vidusskolas Deju kolektīva vadītāja

Ciemos

Sīkrags

Turpinot iesākto, vispirms pabeidzam pārlūkot «nodzeltējušas lappuses» un tad domam vārdu cieminiekiem, no kuriem par pēdējo mohikāni saucams Vilis Priede, kas te nodzīvojis visu mūžu un joprojām iet jūrā — jau 60 gadus.

Ciema dzīves ainiņas pirms Otrā pasaules kara

Saprotams, salīdzinot ar Sīkragu, pat vismazākie Rīgas jūras līča rietumu piekrastes ciemi var justies it lepni, jo — kaut vai tos pašus brētliņus — tie nenozvejo neko daudz mazāk. Bet, kad palūkojamies, cik brētliņu nozvejo Kurzemes krasta ciemi uz dienvidiem no Sīkraga, lūk, tad Sīkraga brētliņu daudzums paceļas kā kalns, kas negaidot slejas augšup no klaja līdzenuma.

Šīs domas iztraucē visādi trokšņi, kas nāk no Sīkraga valguma, kur nule izvilkti malā motori ar plekstēm. Zirgi velk ratus ūdenī pie laivām, kur jau gaida vīri, iekrāvuši zivis kastēs. Citi nes kras-tā zvejas rīkus — virves un vadiņus (tīklus, ar ko plekstes velk). Arī sievieši palīdz saviem zvejniekiem, kur un kā vien varēdami, tāpat bērni. Un pa vidu maisās uzpircēji, solidāmi, līgdami un kaulēdamies, jo negrib maksāt 6 vai 7 latī par kasti, cik prasa zvejnieki.

Pieeju kādam zvejniekam, kas savas zivis jau iekrāvis ratos un pašlaik ķeras pie groža, lai brauktu mājup. «Dievs palīdz! Vai šodien laba zveja?»

«Paldies, tāds nieks ir — kādas 2, 3, 4 kastes uz motora».

«Nu kā jums tagad vispārīgi ar zveju iet, vai tāpat kā daudzās citās vietās, kur zvejnieku paliek arvien mazāk?»

«Nē, beidzamajos gados mūsu ciema zvejnieki nav gājuši mazu-mā».

«Vai maz citādi tagad var būt, kad valdība tik ļoti rūpējas par zvejniekiem? Nu tikai pašiem zvejniekiem jācenšas, lai varat būt valdības rūpju cienīgi».

«Ar to cenšanos tā pagausāk mums iet, bet — kas lēni jūdž, tas tālu brauc».

Lai Dievs palīdz, ka sīkradznieki reiz būtu pamatīgi sajūguši un tad ar šo jauno jūgumu — ar nodaļas nodibināšanu pie Kolkas zvejnieku kooperatīva — nu varētu jo tālu tikt!

Ieeju ciemā, nonāku Pētera Biezbārža mājā, ko sauc par *Pentēs*. Gar mājas laukiem jūras pusē daudz smilšainu pauguriņu. Saimnieks pastāsta, ka tie radušies pie žogiem, kur vējš smiltis sadzinis. Un kādā vietā, kur uz viena paugura izaugusi kupla priede, reiz atradusies *Pentu* istaba. Toreiz kāpas vēl nebijušas krūmiem apaugušas un vējš istabu ieputinājis smiltis. Vajadzējis rakšus atrakt logus un durvis, lai var staigāt un redzēt.

Pentēs 2 zirgi, 5 govīs, 90 pūrvietas zemes, no tām 6 aramas (2 tikai nupat uzplēstas), 40 — pļavu. Negals ar mežacūkām, kas izraknā kartupeļus.

Runājot par sīkradznieku darba dzīvi, jāņem vērā, ka viņi strādā ne vien jūrā, bet arī zemes darbos. Vasarās daudz pūļu prasa pļavu nokopšana — uz zemes un plekstu vilkšana jūrā.

Plekstes pārdod gan tūdaļ svaigas, gan vēlāk — cieti vai mīksti žāvētas.

Daudz zivju sīkradznieki pārdod pa trešdienām Dundagā, kad tur nedēļas tirgus. Tomēr vairāk paņem uzpircēji tepat ciemā un tad iztirgo pa malu malām. Varbūt uz priekšu, rošiģi darbojoties zvejnieku kooperatīvu nodaļai, arī lielākā daļa no līdzšinējās uzpircēju peļņas nonāks pašu zvejnieku rokās. Ja viss iet pareizi, un visam ir jāiet pareizi, tad nemaz citādi nevar būt.

Kooperatīvam gan Sīkragā nav pašam savas žāvētavas, ir tikai sāļitava, kur no brētliņiem taisa ķilavas. Taču kooperatīva nodaļas darbību tas neko daudz nekavē, jo pagaidām iespējams īrēt privātu žāvētavu.

Ciemā ir arī vismaz 3 dižvadi, no tiem viens pieder pieciem, 2 — sešiem zvejniekiem katrs.

Ja nu kāds gribētu šo ciemu gleznot, lūk, tam būtu jāglezno daudz māju meža ielokā. Mājas visvairāk pelēkas, kā jau koka ēkas pēc

pieciešamību, skolu atvēra 1. decembrī 1932. g., un Ventspils apriņķa skolu valde š. g. 26. jūlijā sēdē arī principā piekrita šādas skolas pastāvēšanai Sīkragā. Pagastam pašam skolotājs nav jāalgo. Bet Dundagas pagasta padome 30. septembra š. g. nolēmusi atzīt, «ka Sīkraga skola drīzumā nebūs vajadzīga, jo ar Mazirbes pamatskolas pārņemšanu valsts uzturēšanā šī skola ievērojami paplašināsies ar visām labierīcībām». Bet šīs «labierīcības» taču nenovērsīs Sīkraga un Jaunciema zvejnieku lielo nabadzību un nesamazinās lielo attālumu līdz Mazirbes skolai. Šogad Sīkraga skolā 34 skolēni. Vaj lai viņus dzen uz tālo Mazirbes skolu? Nav ne ar ko attaisnojama pagasta pretošanās dot Sīkraga skolai malku, gaismu, nedaudz trūkstošos galdus un maksāt nelielu īri par telpām. Tāpēc cerams, lielais pagasts savu ieskatu grozīs.

Ventas Balss, piektdien, 1933. gada 27. X, Nr. 81, KSM

• *Kulšanas talka Jaunklāvos. Pirms I pasaules kara. Iespējams, ka labajā pusē augšā pa vidu ar lakatiņu galvā ir redzama Straumeru meita Veronika. Šķūnī — kuļmašīna. Pārvietojot to vilka 6 zirgi. Pa kreisi damps, to vilka 8 zirgi.*

Foto no V. Priedes albuma

V. Priede: «Jaunklāvos kūla līdz 1949. gadam. Man, tādām puikām, patika zem siksnām līst cauri. Pieaugušie rājās. Dampim bija skanīga svilpe. Kad Mazirbē nopūta, tad Sīkragā dzirdēja».

Zigrīda Priede: «Gaudi nāca trīs daļās: lielie, vidējie un vismazākie, kam mēdza būt klāt arī nezāles. Malku piegādāja saimnieks. Vienmēr tuvumā bija aka, kādam bija jāpienes ūdens. Tā kā damps darbojās ar tvaiku, tad ūdeni vajadzēja daudz. Labībai vajadzēja būt sausai. Kūliņi uz lauka stāvēja, kamēr izžuva. Izkultos graudus varēja uzreiz glabāt».

Kulšanas laikā vēl piedalījās pats dampjmeistars, divi iekšā laidēji, divi ar dakšām deva uz kuļmašīnu, 3–4 bija pie salmiem — ņēma nost, viens apakšā grāba nost pelavas, divi nesa maisus, turpat pie labības maisiem grozījās arī pats saimnieks.»

daudzu gadu spītēšanas vējam, lietum, saulei un sniegam. Taču netrūkst arī krāsotu istabu, un ir pat divi vienstāvu ķieģeļu nami. Būtu attēlojami arī šejienes žogi, ar īpašu spilgtumu zīmējot šē tā sauktos sāmu žogus, kas gan taisīti no kārtīm, taču ne līmeniski, bet pazvīti.

Ar vairākiem zvejniekiem sarunājoties, dzirdu, ka viņi paši sava ciema ļaudis raksturo par diezgan lepnēm. Sīkradznieki esot sparīgi taisītāji: taisot lepnas mājas un lepnus parādus. Cits par citu gribot uztaisīt lepnāku māju, tāpēc gandrīz visi esot valstij lieli parādnieki.

Tomēr nesāksim lieki raizēties, jo vajag ticēt, ka sīkradznieki savus parādus godam samaksās.

Vilis Veldre. Dzīve pie jūras. R., LKF, 1991, Kubalu skolas-muzeja (KSM) krājumi

Dundagas pagasts pret zvejnieku skolu

Grūti būtu atrast nabadzīgākus zvejnieku ciemus, kā Dundagas jūrmalā. Bieži nav mai-zes, nav drēbju un apavu, nav līdzekļu, ar ko aizsūtīt bērnu uz kādām skolām. Šo ļauno apstākļu dēļ arī Sīkraga un Jaunciema zvejnieki 1932. g. lūdza Ventspils apriņķa skolu valdi un izglītības ministriju atvērt Sīkragā pirmās pakāpes pamatskolu. Ministrija atzi-na šādas skolas un skolotāja atalgošanas ne-

Atmiņas no cara laikiem

Vilis Priede, dz. 1936. g., no 1937. g. līdz šim laikam dzīvo *Vecvalkos*, kopš 1992. gada nosaukums *Ķirškalni*: — Varu pateikt to, ko mana māte stāstīja par dzelzceļa būvi Pirmā [pasaules] kara laikā. Tas varēja būt 1915.–1916. gadā, kad vācieši vietējos izdzinuši ārā, mani vecāki tad bijuši prom Igaunijā, Rēvelē. Pa to ziemu arī esot izbūvēts mazbānīša ceļš. Pāri par tūkstoš krievu vaņģinieku taisījuši, bijis milzu sals, līdz pusmetram zeme sasalu-si, to visu ķirkuši vaļā. Dzelzceļš bija domāts kara vajadzībām, kokmateriālu vešanai, ne jau iedzīvotājiem. Dambis, šķiet, bijis līdz Pitragam, bet slīdes laikam tiklīdz nav uzbūvētas. Aiz Sīkraga kapiem vēl saglabājušies trīs bunkuri ar metru biezām sienām. Mazbānīša slīdes bija piegājušas tiem tieši klāt.

Rasma Sakne, dzīvo Jaunklāvos, ciemā no 1980. gada: — Man ir pirkšanas un pārdoša-nas kuntrakts — krieviski un latviski vecajā stilā, datēts 1909. gadā gadā, kad šī māja iz-pirkta par dzimtu. To «kuntraktu» cauri Si-bīrijas izsūtījumam saglabājusi Veronika Lā-cekle, Frida Straumera meita. *Jaunklāvus* pār-devis barons Kristians Kārļa dēls fon der Os-tenzakens, pircējs — Fridis Kārļa dēls Strau-mers. *Jaunklāvi* tad skaitās mājvieta, bet te bijušas arī rijas — vecāka un jaunāka rija, kas vēlāk nodega. Savulaik rijā muižkungs kaltē-

jis labību.

Senos laikos sausā laikā ciemā bieži izcē-lās ugunsgrēki, arī pirmā *Jaunklāvu* māja no-dega, jo blakus bija rija, un tā reiz pārkurinā-ta. Lai turpmāk izsargātos no nelaimes, starp dzīvojamo māju un pārējām ēkām sastādīja lielus kokus. Man te ir simtgadīga gatve, es to sargāju. Te arī liepas ir speciāli stādītas. Tādi lieli koki ir arī *Pentēs* un *Ķelķos*.

Šī, pašreizējā ēka, ir celta 1926. gadā, bet tā jau ir trešā dzīvojamā māja uz *Jaunklāvu* zemes. Te bija vecā mājvieta lauks.

Vēl bija zvejniekplavas, ko vecsaimniecī-bām iedeva klāt. Tas viss bij pirktis par 1600 rubļiem. Kaut kādu naudu Straumers laikam bija iekrājis. Parasti ņēma bankā aizdevumu. Viņam vēl bija 1200 latu aizņēmums, kad cē-la pašreizējo māju. Kuntraktā arī teikts, ka saimnieks drīkst izbaukt jūrā ar divām lai-vām, lai gan Straumers bija Mazirbes drau-dzes ērgelnieks, nevis zvejnieks, ienācis no Ģipkas puses.

Straumerus Pirmā pasaules kara laikā izdzina no šejienes ārā, viņi atgriezās pēc pusotra gada. Bet karavīri, prom ejot, jauno māju bija nodedzinājuši. Varbūt viņiem bija pieteties tīfs? Tas bija ap 1916. gadu. Atgriezušies Straumeri ātri uzcēluši klēti, paši pirmajā ziemā dzīvojuši zemnīcā, zem kalna apakšā bijušas ejas. Nu jau laikam tās sabrukušas.

Pirmskara laiki vietējo atmiņās

Zvejnieku dzīve

Harijs Priedīts, dz. 1930.g. *Pu-ķītēs*, pastāvīgi dzīvojis Sīkragā līdz 1954. g.: — Ulmaņlaikā viss bija dārgi. Naudīņas trūka, bet degviela, visas zvejas lietas bija jāpērk pašiem. Švaka dzīve bija, sliktāk nevarēja būt. Katra butīte bija pašam jānotīra, labi, ja kāds nopirks. Satiksmes lāgā nebija. Pa smilšaino meža ceļu brauca uz Lielirbi, Mazirbi. Reizēm arī pa jūrmalu

Zivis paši apstrādāja, kūpināja, salika smuki kastītēs un veda uz Dundagas tirgu. Mēs dundadz-niekus saucām par kalna cilvē-kiem. Bija tādi, kas no kalna brauca pēc zivīm pie mums. Tie, kas gribēja svaigās, jūrmalā gai-dīja, kad motorlaivas nāk malā, lika mucinās. Butes jau bija gal-venās. Drusku lielākas nekā Kol-kā. Mēs tās saucām par lestēm.

Zigrīda Priede: — Vecos laikos zivis arī mainīja pret ko citu ar kalnu. Atceros, rudenī mainīja mencas pret miltiem, graudiem.

V.P.: — Tēvs gāja arī jūrā. Kād-reiz, 20. gados, abi ar Harija Priedīša tēvu vienā laivā zvejoja. Nekādas vinčas toreiz ne-bija. Ar muguram laivas stūmām jūrā.

H.P.: — Vīri vienā laivas malā, otrā, saņem rokas kopā, sasprindzinās un atmuguriski stumj — reizē, reizē. Tas bija smagi, visa āda nogāja nost. Tēvam mugurā pat bija iedobe no laivas stumšanas.

V.P.: — Atkarībā no laika, no vēja laivas izvilka pilnībā, līdz kāpām augšā, vai arī ne. Ja bija lēns vējš, drošs, tad drusku pavilka ārā un atstāja arī ūdenī. Toreiz jau nebija tādu laika prognožu, bet vecie zvejnieki bija gud-ri, mācēja noteikt, kāds būs vējš. Laivas bija divas zortes. Sīkragā malā vilka mazākas lai-vas, kas vieglākas, smagākās gāja iekšā Lielir-bes upē. Sievas no rīta ar zirgiem aizveda vī-rus līdz Lielirbes upei, vakarā atveda atpakaļ.

Pirms kara bijušas 4–5 kūres, kooperatīva šķūņi, kuros uz vietas ražojuši ķilavas — no zivju pirmapstrādes līdz pat bundžām, vāko-tāji arī bijuši. Tie bijuši privātie uzņēmēji. *Viļņos* līdz pirms kara kooperatīvs bija uzcē-lis lielu šķūni tieši pepināšanai, tur bija liels privātais ceplis, laikam piederēja Anzena-vam. Karsti nokūpināt var pa dažām stun-dām.

R.S.: — Tagad kūri sauktu par cehu — liels, garš šķūnis zivju pirmapstrādei, sāļīšanai.

Nobeigums blakus lappusē.

Līvõ āiga • Līvu laiks

Hāniešu zemē • Hāņ mōl

Ziemassvētku nedēļu kopā ar 6 citiem lībiešiem pavadīju Igaunijas dienvidaustrumos, hāniešu zemē, 16 kilometrus uz dienvidiem no Voro (igauņiski *Võro*, latviski lie- to arī Veru), lai iepazītu vietējo kultūrvidi un mācītos lībiešu valodu.

Leģenda vēstī, ka, beidzoties ledus laik- metam pirms 10 000 gadiem, visi somugri dzīvojuši vienkopus un runājuši vienā valo- dā. Hānieši joprojām gadus skaita no teik- smainā brīža, kad gaura iznesusi pasaules simbolu — olu — no ūdens dziļumiem, tā vei- dojoties sauszemei. Teika par šo notikumu attēlota unikālā mākslas darbā, izgredtā un apgleznotā kokā, kas atrodas Munameģī (*Munamägi*).

Hānjā (*Haanja*) ieradāmieš 10225. gada vis- īsākajā dienā. Mūs sagaidīja ar milzīgu uz ugunscura vārītu grūbu katlu. Ēst vajadzēja no koka šķindeļiem, atlaužot gabaliņu, ko izmantojām par karoti. Tā kā pieturējās gan- drīz 20 grādu sals, mūs pamācīja, lai uzlie- kam nedaudz ēdiena, jo tad tas tik ātri neat- dzisīs. Pēc ēšanas *traukus* sadedzinājām ugunskurā.

Uguns ir jākurina visu nakti līdz pat sau- les lēktam deviņos rītā, lai palīdzētu saulītei noturēties un dienas nekļūtu vēl īsākas. Kā- du brīdi pie ugunscura bija salasījušies ļoti daudz cilvēku, arī sievietes un bērni, katrs atnesis kādu cienastu. No Setu zemes bija ie- radies karalis ar sava amata simbolu — milzī- gu ozolkoka nūju, pie kuras piesietas amata lentas. Bijām liecinieki, kā ugunscura gaismā atritināja un pārslasīja pirms 7 gadiem no-

slēgto setu un hāniešu savstarpējās atzīšanas līgumu. Pēc tam to atkal rūpīgi atlika atpakaļ lādītē.

Setu karali ievēl katru gadu augustā viņu tradicionālajos svētkos. Vēlēšanas ir ļoti de- mokrātiskas: kandidātiem rokās ir garas vir- ves, un katrs atbalstītājs pieķeras pie sev vē- lamā karaļa virves. Pie kura virves vairāk cil- vēku, to ievēl svarīgajā amatā. Karaļa zizli nodod tā jaunajam īpašniekam (protams, var ievēlēt arī atkārtoti). Tūlīt pēc tam kāda no sievietēm pie tā piesien jau iepriekš sagata- votu lentu. Vēlēšanām nav vecuma ierobe- žojumu.

Setu karalis pie hāniešu ugunscura nepa- liek visu nakti, atvadās arī sievietes un bērni. Uguni sargāt paliek vien stiprie vīri, arī viens no mūsējiem. Pārējie atgriežas no rīta, lai sa- gaidītu saullēktu. Dienas garums paliek ne- mainīgs 3 dienas.

Pēdējās dienas vakarā ar tradicionālām dziesmām, maskām, dejām un rotaļām pava- dījām Veco gadu. Jaunais, 10226. gads, iestā- jas jau 24. decembrī, jo saulīte tad ir pakāpu- sies par gaiļa soļa garumu augstāk un diena kļuvusi nedaudz garāka.

Hānieši ļoti rūpējas par savas kultūrvides, valodas un tradicionālā dzīvesveida saglabā- šanu. Astoņas reizes gadā viņi svētajā kalnā svin senos svētkus ar dažādām darbībām, kas veicina jauniešu ieinteresētību par seno kultūru un dzī- vesveidu. Te jāpie- bilst, ka arī mūsu se- nos svētkus svinēja apmēram tajos pašos laikos: Ziemas saul- griežus, Meteņus, Māras dienu, Ūsiņus, Vasaras saulgriežus, Jēkabus, Miķeļus, Mārtiņus. Hānjā jo- projām populāras ir senās dūmu jeb mel- nās pirtis, kurās nav skursteņu un uguns pa tiešo silda pirts akmeņus. Arī jaunās pirtis ceļ, izmantojot senās tradīcijas un celtniecības paņē- mienus. Pirtis iz- manto arī gaļas žāvē- šanai. Jaunāks lopiņš jākūpina diennakti, vecāks — 2 diennak- tis. Ļoti daudzi hā- nieši audzē pa vienai cūciņai pašu vajadzī- bām. Pirts ir ne tikai fiziskas, bet arī garī- gas attīrīšanās, ritu- āla vieta. Lai nesabo- jātu pirts dabisko

• Pie ugunscura. • Pōrāndōks jūs.

smaržu, tajā nelieto ne šampūnu, ne ziepes. Pirtis parasti ceļ ūdenskrātuvju tuvumā, jo tā ir gan drošāk, gan ērtāk. Mūsu ciemošanās reizē pat trīsgadīgu bērnu peldināja ālinģī. Jaunām meitām ir jāpaspēj pirti atstāt līdz pusnaktij, jo tad velns ierodas izraudzīt sev līgavu. Velns parasti nes sev līdzī dāvanas, un, ja tās pieņem, jāklūst par velna sievu. Reizēm izdodoties melno vīru piemānīt, iz- vēloties dāvanas pa vienai un katru lēni ap- skatot un par to runājot. Tā pait laiks, ka- mēr gaiļi sāk dziedāt, un velnam tukšā jādo- das atpakaļ uz elli. Tā kā pirts kurināšana ir laikietilpīga, to savās mājās kurina apmēram reizi mēnesī, bet tuvākie draugi un kaimiņi pirti apmeklē kopīgi katru reizi citās mājās. Hānieši ir uzrakstījuši pieprasījumu, lai mel- no dūmu pirti iekļautu UNESCO nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā.

Dzīvojamajā mājā sastopams savdabīgs, vienīgi dienvidaustrumu Igaunijai raksturīgs apkures veids — leso. Tas ir plīts, sildmūra un mūrīša apvienojums. Pie sildmūra ērti žā- vēt veļu, bet uz mūrīša aukstā laikā var sasil- dīties, uz tā var pat gulēt, kā arī žāvēt apavus vai kaltēt augļus. Visa sistēma silst, kurinot plīti. Lai gan daudzas mājas ir atjaunotas, ta- jās ievilkta centrālapkure, tomēr atjauno arī leso, un vietējie priekšroku dod uz malkas plīts gatavotam ēdienam. Hāniešu princips ir nevis pakļauties svešajam, bet gan civilizāci- jas labumus pielāgot sev un likt tiem kalpot tradicionālajam dzīvesveidam. Modernās in- formācijas tehnoloģijas ļauj strādāt mājās ne vienam vien hānietim. Šeit dzīvo gan pazī- samu žurnālu galvenie redaktori, gan pasā- kumu rīkotāji, gan datort speciālisti, gan arī Baltijā lielākās iesala ražotnes īpašnieks. Hānjas paugurainā, mālainā zeme ir maz pie- mērota lauksaimniecībai, tādēļ tur vienmēr bijusi attīstīta arī amatniecība. Mūs mācīja noteikt dažādu koku koksni, apguvām arī prasmi no tāss un koka izgatavot noderīgus priekšmetus.

Hāniešu apvienības vecākais ir bioloģis- kais zemnieks, kam pieder 160 ha zemes, no tiem 110 ha ir lauksaimniecībā izmantojama, pārējais — mežs. Tā kā zeme ir kalnaina, visa aramzeme ir sadalīta 51 laukā. Daži no tiem

ir tikai 0,3 ha lieli. Ja lauka slīpums ir lielāks par 10 grādiem, nedrīkst lietot kūtsmēslus (minerālmēslus un augu aizsardzības līdzek- lus bioloģiskie zemnieki vispār nedrīkst lie- tot). Saimniecībā audzē rudzus, miežus, kviešus, auzas, zirņus, pupas, āboliņu, kartu- peļus, precīzi ievērojot augu seku. Meža dzīvnieki laukus nepostot, nekā īpaši pret tiem neaizsargājoties. Saimniekam pieder vairāk nekā 10 sivēnmāšu. Viņš pārdod 7 ne- dēļas vecus sivēnus, pēc kuriem ir liels pie- prasījums, jo cilvēki prot novērtēt lopiņu, kas ēdis tikai dabīgu pārtiku un dzīvojis da- bīgos apstākļos. Daļa sivēnu atceļojot arī uz Latviju. Nobaro tikai pašu vajadzībām, gaļu netirgo. Toties saimniecībā var iegādāties dažādus miltus, un drīzumā tur ražos arī pārslas. Ir arī gaļas liellopi, kas noēd zāli pla- tībās, kuras nevar apstrādāt.

Kopš 2009. gada visā Voro novadā darbo- jas valodu ligzdas. Bērnus mudina apgūt vie- tējo dialektu. Vairākos bērnu dārzos audzinā- tās ir apmācītas strādāt ar bērniem hānie- šu dialektā. Tajos dārziņos, kuros audzinātā- jas nav izskolotas, reizi nedēļā strādā valodu ligzdas projekta autore. Ir svarīgi, lai dialek- tā runātu ne tikai mājās, bet bērni tajā saru- nātos arī savstarpēji. Par igauņu literārās va- lodas apguvi nav jāuztraucas, to ikviens ap- gūst tāpat no plašsaziņas līdzekļiem. Arī sko- lās ir vietējā dialekta stundas. Hānieši ir ne- izpratnē, kā lībieši nav spējuši bērniem ie- mācīt valodu, ja paši to pratuši.

Hāniešu tautasnam, līdzīgi kā lībiešu, ir celts pirms kara par saziedotiem līdzekļiem. Pašreiz ar piesaistīto Eiropas Savienības fi- nansējumu ēku remontē, top telpas bērniem valodas nodarbībām, ansambļiem un citām vajadzībām. Apkurei paredzēts ierīkot zemes siltumsūkni un krāsnis kurināt tikai ļoti auk- stā laikā.

Mazajām tautām ir jāturas kopā. Kopš 2006. gada regulāri notiek triju tautu — hā- niešu, setu un lībiešu — spēles. Aizvadītajā vasarā tās notika pie mums, Mazirbē. Jaunajā gadā tiksimies Hānjā.

Lienītes Iesalnieces teksts un foto

Kad kūrēs nestrādāja, tad tur rīkoja godus, kā kristības, kāzas. Kūres vairs nav saglabā- jušās. No Anzenava kūres vēl daļa bija sagla- bājusies, to izmantoja par kūti, bet tagad viss sabrucis.

Bija lieli un mazi tīklu glabājamie šķūņi. *Jaunklāviem* arī bija tāds. Viens zemē iebru- cis laivas gals vēl saglabājies, kur bijis laivu šķūnis.

V.P.: — Pirms kara pārsvarā bija cieti kū- pinātas butes. Tad jau katrs mājās taisīja, katram bija dūmnamiņš, sievas kūpinātās butes veda uz Dundagas tirgu. Lībieši butes sauca par lestēm, mēs vairāk par plekstēm. Par butēm sauc tagad, pēdējā laikā.

Reņģes arī zvejoja — ar tīkliem. Brētliņas

ar tīkliem zvejoja. Brētliņu bija daudz, tā bi- ja galvenā izejviela kūrēm — no brētliņām taisīja ķilavas. Kad es tāds puika biju, tad mencas ar āķiem zvejoja. Es pats gan ne. Uz āķiem lika mazus reņģu gabaliņus, es dabūju vērt virsū.

Slīkuši arī bija. Es to neesmu pieredzējis, bet māte stāstīja. Redz, tīkli, pārējie zvejas rīki, viss jau maksāja milzīgu naudu. Gāja ar visiem vējiem jūrā, bet jūru tu neuzvarēsi. Glābjot zvejas rīkus, noslīka arī.

— **Kā vecos laiko laivas pa ziemu glabā- ja?**

V.P.: — Uzvilka kāpās augšā, motorus ie- ziemoja. Pavasarī laivām visu apaugumu no- tīrīja un nodarvoja.

— **Vai pirms kara tīklus pret pūšanu ne- apstrādāja?**

V.P.: — Neko neapstrādāja, jūrmalā uz va- bām žāvēja, un viss. Cik ilgi kalpoja, tik kal- poja.

— **Iztika bez ķīmijas?**

V.P.: — Jā, bet visu laiku bija jālāpa. Zie- mā lāpīja, es pats arī esmu. Kalpoja jau diez- gan ilgi.

— **Vai Ulmaņlaikos kuģi gar Sīkragu braukuši, arī tādi, kas veduši pasažierus?**

V.P.: — Zinu tikai to, ka kokmateriālus veduši. Ar laivām pie kuģiem pieveduši klāt papīrmalku, balķus gan ne. To esmu dzirdē- jis.

— **Cik pamatīgi aizsalst jūra?**

V.P.: — Māte stāstīja, ka tā aizsalusi, ka braukuši ar zirgiem pāri uz Sāremā. No Sāmsalas veda strādniekus šurp fabrikai — kūrei, kur ķilavas taisīja. Divas sāmsaliešu meitas te ieprecējās: viena *Klāvos*, otra Ses- kos. Tagad arī kādreiz ir bargas ziemas, bet vai ar zirgiem varētu braukt, nezinu.

Alnis Auziņš

Autors saka lielu paldies par atbalstu rak- sta tapšanā Ivaram Abajam, Vilim un Zigrī- dai Priedēm, Harijam un Lidijai Priedīšiem un Rasmai Saknei!

Turpinājums nākamajā numurā

Piemiņai

«Šiem kokiem ir mūžības cena...»

Ar šiem Skaidrītes Kaldupes vārdiem pirms gadiem 10 Vilnis Mitlers mūsu avīzē atskatījās uz Dundagas stādaudzētavas 40 gadiem. Pagājušā gada nogalē godājamais mežkopis uzrakstīja vēl pāris rindkopu par sava mūža darbu — stādaudzētavu un tās strādniekiem. Pateicību, novēlējumu, visa padarītā kopsavilkumu.

1997. gadā, saņemot apbalvojumu *Par mūža ieguldījumu Dundagas pagastam*, Vilnis Mitlers sev raksturīgajā patiesajā peticībā teica: «Man kaut kā laimējies ar priekšniekiem, kuri ļāva strādāt, un ar cilvēkiem, kas prata strādāt. Es tikai piedalījos darbā».

Par stādaudzētavu

*Un kad jūs mani projām aizvedīsiet
Un baltā smilšu kalnā atstāsiet,
Es kādreiz atrnāksu... Uz brīdi īsu...
Lai redzētu, kā mani kokiem iet.
Ārija Elksne*

1963. gada 20. aprīlī nodibina Dundagas MRS stādaudzētavu, lai audzētu stādus gan valsts mežiem, gan kolhoziem. Visi strādājošie arī bija augstākās raudzes meistari: vīri Arnolds, Eidis, Jānis, Edvīns un varena sievu buķete — trīs Veltas, Alda, Elza, Vēra, Mirdza, Gunta, Zenta, Ilga, Dzidra, Margita. (Lai piedod man, ja esmu kādu piemirsis!) Un priekšniecība, kas visādi atbalstīja un ļāva strādāt: Siliņš, Lauciņš, Bulle, Ozola, Kronbergs.

Mums nebija ne traktora, ne lāpstas! Bet atbildība un apziņa, ka spējam tikt galā.

Ar ko sākām? Ar to, ka likvidējām sakņu un sēklu nezāles, novācām akmeņus, planējām, sējām un stādījām. Gadījās arī neveiksmes un kļūdas.

Visu taisījām pašu rokām, sākot ar kapļiem un stādāmajiem kļiem un turpinājumā izgatavojot mašīnas un mehānismus, kas pilnībā konkurēja ar ārzemju paraugiem. Vienkārši — to visu vajadzēja!

Augsta bija mūsu darba ražība, pārskolojot 80 000 egļu sējeņu maiņā. Un, ja darbi veicas, tad dod vēl. Kad apvienoja Ventspils, Ugāles un Dundagas mežrūpsaimniecību stādaudzētavas, ražojošā platība sasniedza 40 ha, un gadā izaudzējām 6–7 milj. prieku sējeņu un 2,5–2,7 milj. egļu stādu, paši izlietojot apmēram pusi.

Līdztekus stādu audzēšanai kopām apmēram 30 ha potēto prieku plantācijas, kas drīz deva elites prieku sēklu ražu. Un, ja kādreiz draudēja bezdarbs, tad sasējām bērzu zaru saimniecības slotas — līdz 46 000 gadā. Un kur vēl prieku pumpuri un bērzu pumpuri...

Labi ieskatoties, redzams — tādi strādnieki

• Vilnis Mitlers stādaudzētavā 1963. gada aprīlī.

Foto no Kubalu skolas-muzeja krājumiem

ir izlaisti tikai vienu reizi un vienā eksemplārā. Un man bija gods vadīt šo cilvēku darbu.

Lai veiksmē pavadā pašreizējos stādaudzētavas strādniekus!

**Vecais Mitlers,
stādaudzētavā no 20.04.1963. līdz 31.12.1990.**

Muzeja draugu Vilni Mitleru pieminot

Nesen, 1850. gada 1. jūnijā, *Latviešu Avīzes* iespieda Ernesta Dinsberga peršu ar nosaukumu *Vien' alga*. Toreiz, mūža 34 gadus piedzīvojis, Kubeles skolas skolotājs pulka dzejas rindas velta, izsakot, cik nenožīmīga tam, šo pasauli atstājot, būtu palicēju veltītā uzmanī-

ba. Dzejoļa pēdējā rindā «Kad tikai mūžs ir godam pavadīts!» autors par vērtīgu, cilvēka cienīgu atzīst dzīvi, kas nodzīvota godam, izpauzot sevi gan domās, gan vārdos un darbos. Un izzaukuma zīme te šķiet gluži pārliecīgs simbols. Vai tad mēs kādreiz būsim vienaldzīgi pret savu dzīvi?

Vilnim Mitleram Ernesta Dinsberga vārdi pieder akurāt.

Man bija gods iepazīt Vilni vecumdienās. Es sastapu dundzinieku ar apbrīnojami plašu redzes loku, dzimtā novada vēstures un valodas zinātāju, cilvēku ar lielisku atmiņu. Vilnim ļoti rūpēja Latvijas valsts un novada at-

vārdnīcu (turpat 4000 vārdu ar lietojuma piemēriem), ko papildina vēl izloksnē pierakstītie 76 atmiņu stāstījumi un septiņās burtnīcās apkopotie Dundagas pusei raksturīgie izteicieni.

Muzejam nu paliek pienākums un gods rūpēties par tam uzticēto šo dundzinieku dārgumu saglabāšanu un pieejamību katram. Iedzīves lietas un darba rīki atradīs savu vietu skolas saimniecības ēkas vāgūžā un klēts telpās, savukārt Dundagas izloksnes vārdnīca būs atrodama jaunajā ierakstītās īves gaužo likteni nav vis grūti nopūties, bet iesējis sēklas un izaudzējis stādus, lai pārliecinātos, cik patiesi ir apgalvojumi par īves nolemtību. Ar sev raksturīgo tiešumu Vilnis Mitlers uzskatīja — ja īvju ir palicis tik maz un agrākos laikos cilvēki paši dažādu iemeslu dēļ šo procesu ir veicinājuši, tad ir jāmēģina kaut ko darīt, lai stāvokli labotu. Netērējot laiku un gudri nespriedelējot. 1979. gadā izaudzētos īvju stādus iestādīja izcirtumā Šlīteres Zilo kalnu pakājē netālu no Jušu dižakmens, protams, ārpus toreizējā Šlīteres valsts rezervāta, lai neietekmētu dabiskos procesus. Nākamajos gados piemērotās vietās tika stādīts vēl, un mežkopi Vilni Mitleru neuztrauca tas, ka ir iesākts eksperiments, kura rezultātus varēs vērtēt nākamās paaudzes, spriežot pēc Šlīteres nokaltušo īvju stumbros saskaitām 250–300 gadskārtām.

Ivars Abajs, Kubalu skolas-muzeja vadītājs

Atvadu vārdi Vilnim Mitleram

Divas lietas vēlos teikt.

Pirmkārt, cik man zināms, Vilnis Mitlers ir pirmais un līdz šim vienīgais, kurš par Latvijas Sarkanaļā grāmatā ierakstītās īves gaužo likteni nav vis grūti nopūties, bet iesējis sēklas un izaudzējis stādus, lai pārliecinātos, cik patiesi ir apgalvojumi par īves nolemtību. Ar sev raksturīgo tiešumu Vilnis Mitlers uzskatīja — ja īvju ir palicis tik maz un agrākos laikos cilvēki paši dažādu iemeslu dēļ šo procesu ir veicinājuši, tad ir jāmēģina kaut ko darīt, lai stāvokli labotu. Netērējot laiku un gudri nespriedelējot. 1979. gadā izaudzētos īvju stādus iestādīja izcirtumā Šlīteres Zilo kalnu pakājē netālu no Jušu dižakmens, protams, ārpus toreizējā Šlīteres valsts rezervāta, lai neietekmētu dabiskos procesus. Nākamajos gados piemērotās vietās tika stādīts vēl, un mežkopi Vilni Mitleru neuztrauca tas, ka ir iesākts eksperiments, kura rezultātus varēs vērtēt nākamās paaudzes, spriežot pēc Šlīteres nokaltušo īvju stumbros saskaitām 250–300 gadskārtām.

Otrkārt, esmu pateicīgs liktenim, ka satiku Vilni Mitleru, noklausījies teorētisko kursu mežsaimniecībā un sākot patstāvīgas darba gaitas attīstītā sociālisma ērā. Ka varēju darboties līdz īvju populācijas praktiskā atjaunošanā un vienlaikus mācīties darba organizāciju un saskarsmes kultūru. Pirms tam tiku brīdināts, ka Vilnis ir skarbs vīrs un ar *pīlīšu pūtējiem* garās runās neielaižas. Caururbjošs skatiens un dzelīga valoda. Bez locīšanās un aplinkiem. Bez diplomātijas. Ar rūpēm par saviem strādniekiem, nodrošinot iespējami ērtus darba apstākļus, prasot un sagaidot kārtīgi padarītu darbu. Goda vīrs, kura klātbūtne mudina darboties un rada vēlēšanos līdzināties.

Kārlis Blūms, Dundagā no 1980. līdz 1985. gadam

Šahs gadumijā

Ziemassvētku brīvdienās Kuldīgas šaha skolā vietējie, Liepājas un Dundagas jaunie šahisti sacentās vairākās kvalifikācijas grupās.

Viskoplāk bija pārstāvēti iesācēji, un 20 dalībnieku vidū pirmoreiz sacensību gaisotni izjuta 8 jaunie dundadznieki: Markuss Ekers ar 4 punktiem no 7 iespējamajiem ieguva 6. vietu, diplomu un tikai par puspunktu atpalika no 4. sporta klases normas. Dāvim Alkšbirzem ar 3,5 punktiem 7. vieta, Aivaram Teberniekam ar tikpat punktiem 9. vieta, pa 3 punktiem ieguva Aleksandrs Kore (pēc koeficienta — 11. vietā), Marks Aukmanis (12. vietā), Madars Mauriņš (13. v.) un Markuss Čiekurs (14. v.), bet Tīna Aukmane ar 2,5 punktiem — 18. vietā. Punkti tādā ir visiem, un visiem vēl ļoti daudz jāstrādā, lai pilnveidotos. Sacensības labi atklāj katra spēles trūkumus.

Savukārt 3. sporta klašu grupā 15 dalībnieku vidū bija 3 dundadznieki. Edijs Tropiņš līdztekus vēl trim šahistiem ieguva 5 punktus un dalīja 1.-4. vietu, pēc koeficienta paliekot tūlīt aiz *goda pjedestāla*. Edijs ieguva diplomu un, pats galvenais, 2. sporta klasi. Apsveicam! Paula Skaidiņa un Rūdolfs Bražis finišēja lielākajā grupā, kurā visiem bija pa 3 punktiem. Paula ieguva 11. vietu, bet Rūdolfs — 13.

Alnis Auziņš

Kultūras pieminekļiem precīzēs aizsargjoslas

2013. gada sākumā no visiem Dundagas pagasta iedzīvotājiem (3548) Dundagā dzīvo 1675 jeb gandrīz puse. Ciemā atrodas 8 arhitektūras un arheoloģijas valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi, kam ir noteikta 500 m liela aizsargjosla. Ne visas no šīm teritorijām ir funkcionāli saistāmas ar pašiem pieminekļiem (ir apbūvētas, atrodas pārāk tālu), tomēr tajās ir spēkā dažādi aprobežojumi.

Lai samazinātu kultūras pieminekļu aizsargjoslu teritoriju, ir uzsākts darbs pie kultūras pieminekļu izvērtējuma. Projektā noteiks aizsargjoslas un uzturēšanās režīmus valsts aizsardzībā esošiem kultūras pieminekļiem: Parks (aizsardzības Nr. 6740), Dundagas pils (aizsardzības Nr. 6739), Dundagas luterāņu baznīca (aizsardzības Nr. 6738), Dundagas mācītājmuižas dzīvojamā ēka un

parks (aizsardzības Nr. 6737), Kalna dārzs — pilskalns (aizsardzības Nr. 2200), Dundagas viduslaiku pils (aizsardzības Nr. 2199), Dundagas pilskalns (aizsardzības Nr. 2198) un Dundagas baznīcas senkapi (aizsardzības Nr. 8730). Nosakot aizsargjoslas lielumu, ņems vērā kultūras pieminekļa statusu, ainaviskā vērtības un teritorijas attīstības prioritātes.

Ja jums ir rakstiski priekšlikumi un ierosinājumi par šo kultūras pieminekļu aizsargjoslām, lūdzam tos iesniegt līdz 11.02.2013. Dundagas novada domē (Pils iela 5-1, Dundaga, Dundagas pagasts, Dundagas novads, LV-3270).

**Lauris Laicāns,
Attīstības un plānošanas nodaļas vadītājs**

LAFIKO.LV

Piedāvājam aizdevumus pensionāriem līdz 75 gadiem bez ķīlas. Krišjāņa Valdemāra iela 17, Talsi. Tālr. 29159682, 63223707.

Piesakiet aizdevumu arī pie sava pastnieka, neizejot no mājas! Informācija pa tel. 67316047, 67316048.

Pērku padomju laika motociklus *Ural, Dņepr, M72, K-750, Jawa, BMW, Dkw, Zundapp*. Var piedāvāt jebkurā stāvoklī un detaļas. Tel. 26398658.

SEB bankas Talsu filiāle no 01.02.2013. turpinās sniegt izbraukuma konsultācijas Dundagā, Pils ielā 4, Tūrisma informācijas centra telpās, katra mēneša otrajā un ceturtajā ceturtdienā no plkst. 10.00 līdz 12.00. Janvārī tiekamies katru ceturtdienu no plkst. 10.00 līdz 12.00!

Uzziniet vairāk: 8777, 63237978, 63237972.

Pārdod zemi

«Brīvarāji», 0,5 km no Dundagas, 5,6 ha. Tālr. 20253250, e-pasts juris.lukss25@apollo.lv

Latvijas mežsaimniecības uzņēmums par augstāko samaksu pērk meža īpašumus. Garantējam godīgu samaksu darījuma dienā. Tālrunis: 26129919.

Maina māju ar zemi pie Dundagas pret meža īpašumu. Tālrunis: 26129919.

**Velta Kuzmina (1928)
Marija Bračka (1924)
Vilnis Mitlers (1930)
Alfrēds Dobilis (1965)**

**«Dundadznieks» Nr. 1 (150)
2013. gada janvāris.**

Dundagas novada domes izdevums, iznāk divas reizes mēnesī, reģistrācijas Nr. 000702696, pasūtīšanas indekss pastā **3085**.

Adrese: Dundagas pils, Dundaga, LV-3270.

Redkolēģija: Alnis Auziņš (redaktors, tālr.: 63237858, epasts: alnis@dundaga.lv), Gunta Abaja, Baiba Dūda, Nauris Freimuts, Lauris Laicāns, Aivars Miška, Aldis Pinkens, Diāna Siliņa, Smaida Šnikvalde.

Publicētie materiāli ne vienmēr pauž redakcijas vai izdevēja viedokli. Par datu pareizību atbild tos snieguši amatpersona, citos gadījumos — raksta autors, intervijās — arī intervējama. Pārpublicēšanas gadījumā lūdzam atsaukties uz «Dundadznieku».

Iespiests Talsu tipogrāfijā. **Metiens:** 400 eks. **Internetā:** www.dundaga.lv/avize